

סוף זמן קר"ש

ערב ראש השנה

9:06

ערב יו"כ 9:08

מאן דלא קרי קר"ש בעונתיה
בנדיי הוא כל ההוא יומא
(וזה"ק בלק פד"ו)

י"ל ע"י: התאחדות אברכים דקהל יטב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה

פרשת האזינו

מוס' סוטה כז: עד כח:

פרשת ברכה

מוס' סוטה כט: עד לב:

בלמוד מסי' סוטה רואים כי היצר
לפסית לבד עבירה, ובדרך הטבע א'
אשר לחובב, ואין ורק כח קדושת
למוד התורה אפשר לנצח שניות
הקשים, ואז יש תקוה להשאר יחידי כשר.
דבריו רבי שלמה בחזקת מוס' סוטה

ראש השנה תשע"א

ראש השנה

שנה י"ג גליון א' (תקצ"ג)

על דעת השי"ת

כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב. ודקדוקו אם חק הוא, למה נאמר משפט. וגם למה כתיב ישראל יעקב. ואפשר על פי מ"ש בישמח משה על אמרו ד'ל גדול המצוה ועושה יותר ממי שאינו מצוה ועושה. דהנה בכל מצוה יש כוונת ידועים ליחיד סוללה ואשר לא נדעו רק לרבי שמעון בן יוחאי וחביריו, ויותר מזה אשר לא נדעו לשום נברא, רק המצוה ית"ש יודע מקומה, ואם כן העצום כאשר צוה השי"ת, אם כן הוא מתקן בשורשו אף מה שנעלם מכל נברא. אבל אם אינו עושה רק על פי שכל, אם כן אינו יכול לתקן יותר ממה שהשכל מגיע, והיינו גדול שמגיע יותר, עכ"ל. והנה ידוע כי בשופר יש טעמים הרבה למה תוקעין, ועוד איתא טעמים על פי סוד וגם כוונת נעלמות שצריך לכוון וליחד על ידי התקיעות, אבל עם כל זה העיקר לעשות כאשר צוה השי"ת, כי הוא היודע מקומו וערכו ושעתו, והוא יותר מכל הכוונות אשר ביד השכל אנושי להשיג. וד"ש כי חק לישראל, היינו אם יתקע בשופר וידוע שאין לסמוך על כוונתו וטעמו אשר משינו כי אם בבחינת חק והיינו על כוונת המצווה, והוא יותר מדרגה, ועל כן בבחינת חק נקרא ישראל, כי בבחינת חק הוא מדרגה גדולה לענין זה, אבל אם הוא משפט וטעם, הוא בבחינת יעקב מדרגה למטה, כי צריך לעשות הכל בבחינת חק על כוונת המצווה ית"ש, והוא מדרגה למעלה כמאמר ד'ל גדול המצוה ועושה.

עצי חיים

להורות תשובה ליחיד

אפ"ל טעם על אמירת לדוד מזמור בלילי ר"ה, דהנה אמרו חז"ל בשבת בשעה שבוה שולח את ביהמ"ק בקש להכניס הארון לפני ולפנים דבוק השערים זב"ז, אמר שלמה כ"ד נגות ולא נענה, כיון שאמר ה' אלקים זכרה לדודי עזב דוד ביד נענה, באותה שעה נהפכו פני כל שונאי דוד כשולי קדירה וידעו כי ישראל שמחלו לו ה' הקב"ה לדוד על אותו עון עיי"ש. והנה אמרו חז"ל במס' ע"ז לא היה דוד ראוי לאותו מעשה אלא להורות תשובה ליחיד, שגם מיוחד מקבלין תשובות, וזה נחבר לו אבת פתיחת השערים שבבב"ק, שאז ידעו כל ישראל שנמחלו לו אותו עון, והנה מבואר בר"ה דרשו את ה' בהמצאו וגו' אלו עשרת ימי תשובה דאז מקבלין גם תשובת היחיד, משא"כ בשאר ימות השנה צריכין לתשובת ציבור עיי"ש, והוא דתשובת היחיד מהני נשמע מעת פתיחת שערים כשאמר שאז שערים ראשיכם כ"ל, ונמצא דשפיר שייך מזמור זה לר"ה דמזמור זה רואין דתשובת יחיד מהני שוהו בעשרת ימי תשובה שמתחיל מר"ה.

דברי יואל

תורה תבלין כנגדה

לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה, כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה. יש לפרש על פי מה דאיתא בגמרא אמר רבא, ביקש איוב לפטור את העולם כולו בדיון אמר, רבונו של עולם בראת שור פרסותיו סדוקות בראת חמור פרסותיו קלוטות בראת צדיקים בראת רשעים מי מעבב על דרך, ומה אהדור ליה תבירו לאיוב, ברא ה' הקב"ה יצר הרע ברא לו תבלין תורה. והוא ביאור הכתובים, לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה, שהקב"ה ברא ברצונו הפשוט את העולם כולו וכל יושביה, אך כיון שהכל נברא על ידי הקב"ה לכאורה היה מקום לומר כטענת איוב לפטור את העולם כולו מן הדין מפני שכולן אנוסים הן במעשיהם מעת הבריאה, לזה ממשיך ואומר, כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה, היינו שישד הקב"ה כח התורה, והוא רמזו בימים ונהרות, כדאיתא במדש אין ים אלא תורה, שנאמר ורחבה מים ים, וכיון, שברא הקב"ה תורה תבלין נגד יצר הרע, מעתה הכל תלוי באדם עצמו לבחור בטוב כבש עסק התורה.

ברך משה

אמרו חז"ל בראש השנה שהמלאכים שואלים למה אין ישראל אומרים הלל בראש השנה. והקשה ביד יוסף, ממה נפשך אם המלאכים אומרים שירה, באמת יקשה אל קל וחומר היא מקריעת ים סוף שלא אמרו המלאכים שירה, כמאמרם ו'ל מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה, וכל שכן כישראל הם בדין. ואם אין אומרים למה לא שאלו על עצמם. ור"ל על פי דברי חז"ל, על כל משמר ומשמר יושב הקב"ה ושואג או שהחרכתו אינו ביתי וכו'. ופירש בעין יעקב כי בלילה מדת הדין גוברת בעולם, והמלאכים ממתיקין תוקף הדין בשירתם ההלול לה', ובזמן שביט מקדש קיים, היו האברים והפדרים שהיו נאכלים על גבי המזבח כל הלילה ממתיקין כוחות הדין, ועל כל משמר ומשמר הקב"ה יושב ושואג, כי יותר היה חפץ בתיוקן ההוא הנעשה על ידי האברים שהוא על ידי ישראל, יותר מהתיוקן הנעשה על ידי מלאכי השרת, עכ"ל הר"י. והנה בכל השנה יש יכולת בידם להמתין הדין, מה שאין כן בראש השנה אין יכולת בידם כלל רק ביד ישראל, כדכתיב עלה אלקים בתרועה וגו', ודרשו במדרש כשהוא עולה בדין הוא עולה, וכשישראל תוקעין בשופר, עומד מכסא הדין ויושב על כסא רחמים, ואם כן מיושב שהמלאכים שואלים רק על ישראל שהם ממתיקין הדין על ידי השופר, ואם כן בהם תלוי, ומדוע לא יאמרו והל כיד להמתין בהלולם כח הדין.

שימח משה

בין תשובה מיראה לתשובה מאהבה

הקשה בשל"ה על מה שכתב התולעת יעקב כי קבלו אנשי אמת שלא להזכיר בראש השנה שום חטא ועון שלא יתן פתחון פה וכו', הרי בוודאי ה' משמע להיפך, בראש השנה קיימין וכו' למידן לעלמה וכו', ועל זה איצטריך בר נש לפרשא חובן, בגין דמאן דמפרש חטאו לא איתמסר דינא אלא בידא דמלכא קוב"ה בלחודו. ונ"ל לתרץ דאמרין בינא, תשובה מיראה דזונת נעשות לו כשגונות, אבל תשובה מאהבה דזונת נעשות לו כזכות. ולפי זה אין כאן סתירה, דאנשי אמת איירי בדידן, ומי יתן והיה לבבני לעשות תשובה מיראה מאימת הדין של ראש השנה ודזונת רק כשגונות, על כן חס מלהזכיר שום חטא ומוטב לכל יזכרו ולא יפקדו. אמנם בוודאי ה' מדבר באנשים כערכן העושים תשובה מאהבה ודזונת כזכות, ואז מהראוי לפרוט ולהתדות על החטא אפילו בראש השנה למען יהיו זכיות.

יטב פנים

כוונתו לשמים

אשר יאמר ברה' יראה. ואפ"ל בהקדם דברי זללה"ה בייטב פנים הארץ לבאר גודל נסיונו של אברהם אבינו ע"ה בהעקידה, כי יש מסירת נפש בהגוף שנהרג על קידוש השם יתברך ונפשו עולה למרום לצורו בצרור החיים, אבל מדרגה גדולה מזו הוא ענין מסירת נפש ונשמה ממש, וזה היה ענין נסיונו של אברהם אבינו ע"ה כי השי"ת הבטיח לו כי יצחק קרא לו זרע, וזה כל מטרות לבו להעמיד אומה ישראלית עובדי ה' עדי עד, כמו שאמר הכתוב למען אשר יצא את בני וגו', אם כן כשצוה השי"ת לעקדו ולחשטו ואברהם נתרצה לזה, על כרחך מפני שמסר נפשו ורוחו ונשמתו ממש לקיים פקודתו ית"ש.

וזה הכוונה, ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה אשר יאמר היום ברה' ה' יראה, דהנה נסיון העקידה היה כעין עבירה לשמה, והנה אמרו ו'ל בסוכה, שהיצר הרע נמשל להר, כמו שאמרו צדיקים נדמה להם כהר, וזה שאמר הכתוב אשר יאמר היום על ידי עקידת יצחק ברה, במעשה הזה אשר נראה כעבירה לכאורה מכוונה ליצר הרע הנקרא ה', גם בזה ה' יראה, כי באמת כוונתו לשמים והיא עבירה לשמה.

קדושת יי"ט

רמזים על תשר"ת

בשלח"ק כתב שתקיעה רומז לקול פשוט, אין בו עקמומיות, כי האדם נולד צדיק חלק אלוך ממעל, אח"כ כשחטא עושה שברי שברים בנפשו ורוחו ונשמתו ובקדושה דלעילא, ואח"כ כששב גנוח גניח ילולי ליל על חטאותיו ועוונותיו ופשעיו אשר עברו, ושב ומתחרט ומתוודה באמת ובלב שלם, והיינו תרועה, רוע התרועה פור התפוררה הארץ, זה הגוף אז תווד לכשרותו שהוא תקיעה, קול פשוט.

*

בישמח משה (פ' אמור) הביא משי"כ בעיר גבורים (פ' נצבים) כי תרועה שברים תקיעה הם כנגד הג' כחות ליום הדין. תרועה כנגד כת הצדיקים כמו שנאמר ותורעת מלך בן, שברים נגד כת הרשעים לשון שברון, והישי"מ מוסיף משי"כ ושבר פושעים וחטאים יחדיו, נכתבים ונחתמים לאלתר למיתא ח"ו, תקיעה קול פשוט שאינו נוטה למעלה ולא למטה כנגד הבינונים שאינם נוטים לא לכאן ולא לכאן.

*

ובסח"ק שארית ישראל מברך באופן אחר. התקועה הוא מרמז לצדיקים, ושברים מרמז לבינונים שיש להם גם כן לב נשבר, ותרועה מרמז לרשעים גמורים עדיהם תרועם בשבת ברזל וגו', או להיפך שברים מרמז לרשעים עדיהם שבור זרוע רשע וכו', ותרועה מרמז לבינונים, כי תרועה מלשון התחברות, כי בינוני יש לו גם כן התחברות לקדושה, ותקיעה גדולה היא ג"כ מרמז לצדיקים.

וההפך בין תקיעה ראשונה המרמז לצדיקים לתקיעה גדולה שמרמז לצדיקים, שצדיק הא' הוא מה שנקרא בשם העולם לצדיק, והוא מנהיג הדור, רק שיש להם איזה דבדנ לגרמי, היינו הגם שיש בידי כח להתפלל על ישראל, והוא אינו מתפלל רק על אותן הסרים למשמעתו, וע"ז נאמר (סוטה - מ"א ע"ב) פני הדור כפני הכלב וכו', היינו לגרמי אפילו מה שמחפלים ולומדים יש בזה לגרמי, אבל תקיעה גדולה הוא מרמז לצדיק אמת שכל עסקיו הוא שלא לגרמי כלל, רק על דרך למענו למענו אעשה, כי אם לשם שמים.

*

בחת"ס ביאר מה דאיתקין ר' אבהו בקסרי תשר"ת תש"ט ות"ת, שתורעה עיקר עצמיותה הוא בכי של שמחה ודבקות בה' כדכתי' תרועות מלך בן ועי' שיתרועע וידבק בה', ממילא יסתלקו הקליפות והפושעים, ושברים וכו' מ"א ע"ב) פני הדור כפני הכלב וכו', ועי' השברים יעביר גלולים מן הארץ וממילא יתוקן עולם במלכות שד"י, ויכול לתקוע גם שניהם א"ע"פ שאינו צריך כי חד מניהו סגי, וכמו שאנו אומרים ולמשינים אל תהי תקוה וחוזרים ואומרים על הצדיקים וכו' א"ע"פ דחד מניהו סגי.

אך אחר שכוונותינו הרבים מפני חטאינו גלינו מארצנו צריכים אנו תרועה של יללה וכו"כ של צער להתפלל על פדות נפשינו. והיות כן מי שאינו מתאבל על חורבן ירושלים אינו זוכה לירושלים של עתיד, ע"כ לא תועיל התרועה שהוא התפלל על העתיד עד שתחילה תוקע שברים גנוח גניח על העבר ומתוך אותו הצער וגנוחי על החורבן העבר, שוב מיד מריע ומיילל להתפלל על בני העתיד, ואח"ז חוזרים לכסדרן הראשון בהיות בהמ"ק שתוקעין שבר רשעים ואח"כ תרועת מלך.

*

בספח"ק קדושת לוי כתב, תקיעה היא לשון אהבה, מלשון נתקע ביבמות (יבמות נד. א), כי בתחילה באה האהבה מהקב"ה ע"י ישראל שישאל עובדים אותו באמת ובאהבה, וזה שישאל עובדים ה' באהבה משברים היצה"ד שרועה להרע לישראל, וישראל משברים אותו. וזהו שברים תרועה, לשבר היצה"ד שרועה להרע, אח"כ נוסף האהבה מהקב"ה על ישראל, וזהו תקיעה בסוף.

ברכת כתיבה וחתומה טובה שנת גאולה וישועה לקהל עדתינו אנשי שלומינו

ראל פארק של"א

דקרית יואל

דקהל יטב לב דסאטמאר
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א

מבצר הכוללים

תורה ויראה דרבינו יואל
נתייסדה ע"י כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקלה"ה

הודאה על העבר

מיר ווילן זיך באדאנקען פאר אלע אונזערע תומכים
פון א גאנץ יאר, ובפרט פאר די וועלכע גיבן זייער נדבה אין צייט יעדע וואך \ חודש
וואס אין זייער זכות האבן מיר ב"ה געקענט

באצאלן צייטליך יעדע צוויי וואכן

וואס דאס ברענגט די גרעסטע הרחבת הדעת פאר די הונדערטער בני תורה
וועלכע זענען עוסק בתורה בין כותלי הכוללים.

בקשה על להבא

אין די זעלבע צייט ווילן מיר בעטן פון "אלע" אנשי שלומינו
זיך אויך אנצורופן מיט גרעסערע סכומים לטובת די כוללים

ובפרט זיך אנצושליסן מיט א:

כדי מיר זאלן קענען אנהאלטן ווייטער צו צאלן צייטליך בעד"ה
און קענען דעקן אונזער ריזיגן בודשעט

פון צוויי מיליאן דאלער
א יאר

ובזכות החזקת התורה זאלט איר געבענטשט ווערן מיט א כתיבה וחתימה טובה

בכבוד רב

הנהלת הכוללים

מאמר שפכי לבך כמים

התפילות בר"ה המוחין של תפילת כל השנה

"ידוע ששורש כל התפילות של כל השנה נמשך מהמוחין שממשיך האדם על עצמו ביום ראש השנה עצמו" (בת עין), וגדול מאד מעלת התפילה בימים אלו שהוא כבחנית תפילת רבים, "וכמו שתפילת רבים אין בו קטרג ולא מעיינו בתפילתם כן בימים אלו התפילות, אינם הולכות ע"י ממונים ומלאכים כמו

בשאר ימות השנה רק הקב"ה כביכול בלבד מקבל תפילות ישראל בלי ממוצע, והממונים אינם יודעים מתפילתן של ישראל באלו הימים ולכן אפי' תפילת יחיד נחשבת כתפילת רבים" (חסד לאברהם). וזה "העיקר ביום הקדוש הבעל"ט לראות לתקן הכל בתפילה כי בתפילה יש תיקון כל הענינים עניני הגוף והנפש, לשפוט נפשו לפני ה'; הרוצה יוכל להבין ולהרגיש כל המקומות, אך אין צורך לזה רק להתקשר ולכוין פירוש התיבה די בזה" (בית אהרן נצבים) וחוב הזהירות בתפילות ראש השנה הוא בכל התפילות ולא כ"מנהג המון עם להתפלל התפילות דעמידה עלה במלה ובכוונה גדולה כל אחד ואחד כפי השגתו וכי אבל לא כן התפילה שלפני העמידה כמו פסוקי דזמרה ויוצר אור שבהם הורגלו כל השנה והם לפניכם כדיוטגמא ישנה ולא יחבי עינתם עליהו כאשר יש בהם כל השנה במרוצה כאשר הולך על גבי כהלים ובלי כונה אבל בזה אני מזהיר אתכם בשארי התפילות והתחנונים וקרבנות ופסוקי דזמרה וקריאת שמע וברכותיה שאתם דשים אותם בעקב, והם עודמים ברומם של עולם, כל אחד ואחד בפני עצמו הוא עולם שלם עליון רם ונשא מאד, ואתם אומרים נואש לתפלות אלו, כי עיקר מגמותיכם לתפלת העמידה, אבל טועים אתם ומבוכים בזה, הגם שבאמת תפילת העמידה היא העיקרית שהוא כמדבר לפני המלך בעולם האצילות עצמו, אכן מי שאין לו מפתחות של חדרים החיצונים האין יכול לכונס בחדרים הפנימיים, כי לכן תקנו הקדמונים מתחלה העולמות על הסדר, כידוע (שער המונות דרשי תפלת השחר דרש א: דף ק"א) כי הם נגד ד' עולמות אצילות בריאה יצירה עשיה מתתא לעילא, ופשיטא ביום הדין הגדול והנורא הזה קודם שיבוא לתפלת העמידה צריך שיהיה בכסה ליום חגהו, פירוש צריך לכסות ולהמתיק את יום הדין הגדול, שהוא ראש השנה הנקרא יום, כמו שכתוב (איוב ב. א) ויהי היום וגו' ויבוא גם השטן (זהר בא ל"ב ע"ב) זה ראש השנה שהדין מתגבר בו (זהר תצה קפ"ד ע"א) ורבו המקטריגים, והם המונעים ומבדילים מלהתקבל התפילות, ויזכר עונותיו של אדם חס ושלום, ומה יועיל כלל כוונתו בתפלת העמידה, כי לכן תקנו לומר תחלה סדר הקרבנות שמכפרין, כמו שאמרו רז"ל (מנחות ק"י ע"א) כל העוסק בתורת עולה וחטאת כאילו הקריבם, וכיוצא בזה שאר הקרבנות, ואחר זה תקנו לומר פסוקי דזמרה לומר הקליפות ולהכניעם שהוא מלשון (ויקרא כה ד) לא תזמור כידוע (שערי אורה שער א), ומכל שכן ביום ראש השנה שצריך ליהרר בהם מאד טרם בואו אל היכל המלך למשפט להשתיק את המקטריגים ולראות שיהיה לו מליצים טובים (ליקוטים יקרים מבעל יושר דברי אמת). וכן צריכין ליהרר ג"כ מאד בתפילת הקרבנות ועי"ז "להמתיק את יום הדין הגדול שהוא ר"ה הנקרא יום כמ"ש ויהי היום ויבוא גם השטן הר"ה שהדין מתגבר בו ורבו המקטריגים והם המונעים ומבדילים מלהתפלל התפילות ויזכרו עונותיו של אדם ומה יועילו כל כונת התפילות העמידה כי לכן תיקנו תחלה סדר הקרבנות שמכפרין וכי ואח"כ תקנו לומר פסוקי דזמרה לומר הקליפות ולהכניעם שהוא מלשון לא תזמור. ומכ"ש ביום ר"ה שצריך ליהרר בהם מאד טרם בואו אל היכל המלך למשפט להשתיק המקטריגים ולראות שיהיו לו

חיזוק והתעוררות לראש השנה

מליצים טובים" (אור תורה) ומה גם גדלה המעלה בתפילת אלו הימים כי "בתפילות ר"ה ועשילת בהיותם בתכלית הייחוד, אזי מתקנין בה התפילות של כל השנה" (תפארת עוזיאל) כי בכל השנה "על ידי מחשבות זרות נפסל התפילה ומשליכין במקום פסולי המקדשין, ואם מתפלל בר"ה בכונה מעלה כל התפילות של כל השנה שחרית לשחרית ומנחה למנחה" (תולדות יעקב יוסף שלח) וצריכין שהתפילה בראש השנה תהי' מזוכר ומטוהר מכל המחשבות זרות כי "יש עיכוב להתפילה מלעלות עד שיתפשט ממחשבות זרות, ועל ידי שיפשוט עצמו מכל המחשבות זרות על כל פנים בתפילות ר"ה, בזה יעלו תפילות של השנה עם התפילה של ר"ה" (כן פורת יוסף שבת שובה), ואפשר לחטוף בחזרה התפילות שכבר חטפו הם דכן "איתא דבר"ה יש כח לתקן כל התפילות פסולות של כל השנה, דהיינו התפילות שהיה בהם מחשבות זרות ורעות והם ח"ו לכלבא אתמסר דהיינו שנופלים לתוך הקליפות רחמנא ליצלן ובר"ה יכולין להעלות" (ערבי נחל).

זכרנו לחיים - חיים נצחיים

"מוד ענין זה הוא דבר ידוע למשכילים כי בכל שאר ימות השנה אנו מבקשים צרכי הגוף והענינים הגופניים בצרכי עולם, ועכשיו ביום זה בהיותו הוא יתברך פוקד עולמו בכל בראויו אנו מניחים כל צרכי הגוף ואנו בוחרים בסוד החיים, שהם חיי הנפש" (שלה"ה הק) ולכן "יראה האדם שיתפלל על חיים נצחיים בר"ה דלזה נתייסדו הדברים על חיים נצחיים" (נגזי יוסף) ועל כן "מי שהוא חכם עושה העיקר עיקר לבקש בכל לב על דביקות הנפש שיעזרינו הש"ת על זה, ויגלה כבוד מלכותו ואדנותו עלינו שהוא יראתו ית"ש" (יושר דברי אמת) "ובאמת הוא יתברך מבין כוונתנו ובקשתינו, זכרנו לחיים היינו חיים רוחניים להיות דביקים ב"ה מקור החיים הנצחי, ולגאלנו מגלות הזה דנמשל למות" (ייטב פנים אות כ"ג ע"ש) ובזה לא קשה קושיית התיקו"ז דצווחין הב הב, "וא"כ האין תיקנו כן אנשי כנסת הגדולה שאין חיות בלא דביקות ב"ה, וא"כ זכרנו לחיים היינו שנהי' דבוקים בך שהוא שנהי' דבוקים בך שהוא החיות האמתית" (ישמח משה) ועוד כוונה ישנו בתקנת חז"ל שתיקנו תפילות גם על בקשה גשמיות כי הנה ביום הגדול והנורא הזה הוא העת אשר המלך ה' קרוב אלינו, וכמ"ש דרשו ה' בהמצאו ודרז"ל אלו עשית, ומכ"ש היום הזה שהוא הראשון מעשיל"ת ובו תנשא מלכותך, והבו"ת מכריז שובו אלי וגו' והשערים פתוחים לשמוע בקשותינו ויכול כל איש לגשת בבקשתו ולשפוך לבו בתפלתו כמים מול פני האדון ה', והנה מודעת זאת כי עיקר תפלתנו ביום הקדוש והנורא הזה צריך להיות לא על צרכינו אלא להתפלל על ישועת ה' שיתגדל ויתקדש שמי רבא ויוליכנו מהרה קוממיות לארצנו ציון עיר המלוכה, ואז ממילא לא יחסר לנו דבר כי כלום חסר מבית המלך מלכו של עולם, אך כי בהגיע העת והעונה לגשת לפני המלך להתחנן לו ולבקש מלפניו על עמו, הרי תכסנו בושא וכלימה בהאין אנפין נתראה לפניו, הלא יודע כל א' נגעי לבבו אין בילה ימיו ושנותיו הימים והלילות, ומכך רגל ועד ראש אין בנו מתום, והאין נבוא אל שער

המלך בלבוש טק, לכן תקנו לנו אנשי כנסת הגדולה תפלות ובקשות על צרכי עוה"ז חיי ומזוני אשר א"א להיות מבלעדם, וממילא נהי' מוכרחין לסלק מסוה הבושה מעל פנינו ולבוא לפני המלך לבקש מלפניו על נפשינו להחיותנו כיום הזה, ואז מאחר שבהכרח כבר נעמוד לפני המלך יהי' הזמן מוכשר לבקש על העיקר והתכלית האמתית שיתגלה כבוד מלכותו עלינו וישיבנו לציון עיר קדשינו, וזה הי' עיקר כוונת אנשי כנה"ג באלה התפלות ובקשות שתקנו לנו (דברי יואל), אבל לא שזהו באמת עיקר התפילה בראש השנה כי אם כמו "ששמעתי בשם מורי (מון הבעש"ט הק' ז"ע) שע"ז יתפלל כל חסיד לגאול נפשו מיצר הרע בפרט בר"ה וביוה"כ" (תולדות יעקב יוסף) שבימים אלו באמת תלוי החיות האמתית שכל"פ החיות שבוחר האדם בר"ה כך נותנין לו חיים" (שפ"א תרס"ג) וכן יפסוק דינו ע"פ תפילתו בענין זה ש"אם מתפלל בר"ה שיהי' זוכה להיות מסוג א' והוא נקרא חיים באמת שיוכה לחיים שהוא הטוב, ואם מתפלל שיהי' מסוג ג' נקרא מיתה וכי וכיוצא בזה שמתפלל בסוג ב' (תולדות יעקב יוסף תצא) ועי"ז "אדם נדון בר"ה על השפעות ומחשבות קדושות שיהיה לו בשנה, אמנם אם זכה להטיב מעשיו יושפע לו השפע קודש ומחשבות קדושות בעתו ובזמנו כמו בשעת לימוד התורה והתפלה ויגדל ויוצמח ויעשה פרי, מה שאין כן ח"ו להיפוך, הגם שנגזר עליו בר"ה הרבה שפע קדושה, יושפע לו אחר כך במקום לא זרוע כמו במקום המטונף רחמנא ליצלן אשר לא יוצמח מזה שום טוב [בשם הה"ק מקאזמיר ז"ל] (בית יעקב לקוטים), וכן "אחז"ל (סנהדרין ז) תחלת דינו של אדם על דברי תורה, שתחלה נפסק מה יזכה בענין תורה ומצות, היינו חיים נצחיים ואחר כך נפסק עליו חיי העולם הזה באגב וטפל" (חתם דרשות) ולכן העיקר שיש להתפלל הוא על השפעת הרוחניות ולכסוף על זה כי "כל האדם הנכסף לזכר נפשו ורוחו ונשמתו ולדבק נפשו לשרשה, שהוא נשפט אז אם הוא ראוי לפתוח לו שערי אורה ולהשפיע עליו בקדושה לנפשו ורוחו ונשמתו, ואז כשירודות השפעת חיי הנשמות, יורד גם כן עמה השפעות בני חיי ומזוני" (מאור ושמש - ברכה) וזהו עיקר ההשפעה היורדות בר"ה שנמשך אור ושפע אלקי' לכל אחד בתורה ועבודה לכל השנה, נבדד פירוש כי חוק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב [וכו'] שהאדם נידון בנפשו איך וכמה יומשך גילוי אלקות בנפשו, ואופן הדין והמשפט תלוי במעשיו של אדם בשנה העברה" (לקוטי תורה נצבים), על כל פנים שזהו עיקר הדין ביום זה על הרוחניות של האדם והגשמיות המה הטפל הבאים ממילא וא"כ זהו צריך שתהי' כוונתנו כשאנו מתפללים "זכרנו לחיים, שאנו מחלים את פני קדשו שישלח לנו מוחין טובין במוחין ובשכלותינו לעשות כל המצות שצוה עלינו הבורא לעשות אותם בלי שום פניה רק בשכל זך לעבודתו ביראה אמתית ובאהבה אמתית לו לבדו ולא לזולתו חס ושולם [וכו'], וזה פירוש זכרנו לחיים שיהיה לנו חיות בכל מצותיו בכל השנה הבא עלינו, ואם כך מחשבותנו באמת נמצא תיכף באמרנו זכרנו לחיים הקדוש ברוך הוא מצרף מחשבה טובה למעשה והרי הוא כמו שעשינו כל מצות הבורא בשנה הבא בלי שום פניה רק לשמו לבדו ולא לזולתו, ואם כן בוודאי זכרוננו מרובים עד אין חקר ועד אין סוף, ובוודאי אנחנו יצאנו בדימוס מאתו יתברך, וזה פירוש הגמרא מראשית השנה ועד אחרית השנה פירוש מר"ה באמרנו רק זכרנו לחיים במחשבה הנ"ל נתהוו עליות עולמות לפניו יתברך כאילו עשינו כל מצותיו של השנה הבא עלינו לטובה בשלימות גדול, וזה פירוש נידון מ"ה יהיה בסופה פירוש הקדוש ברוך הוא נוטל את כל המצות של השנה הבא עלינו לטובה ונושא עון עמו בית ישראל שהרי נעשה כאילו עשינו את כל המצות" (קדושת לוי ליקוטים).

מאמר חזקו ונתחזקה

ואף שאנו כדלים כרשים מ"מ דפקנו דלתין

בהעלות האדם על מחשבתו מעשיו שעשה במשך השנה ויראה "שכל ימי השנה המה מלוכלכים בעבירות, וא"כ באיזה פנים באים להתפלל בראש השנה" (מגן אברהם) מ"מ כל פול ברוח כי "בר"ה שבים כל ימות השנה לשרשם שחזור הדבר לקדמותו והו' חסד גדול מהבו"ה, כי בהתעוררות ישראל בתשובה שלימה מאירין ומבהירין כל העולמות ואזי יכול כל אחד לתקן במקומו, הן הבעל תשובה מעבירות שבידו יתקן כל אשר עוית, והן הצדיקים בענין נפילתן ממדרגתם, המסתלק מהם המוחין הוא צורך העליה שיתחדשו המוחין בתוספת אורה ושמוחה (עשרת ישראל), וא"כ אף כי לא שב עד עתה יש לו עוד תקומה כי "בר"ה באים כל הדברים אל נקודה זו שהיה בשעת בריאה, וחזרו כולם לקדמותם להתחדש מחדש בבריאה חדשה" (אמרי נועם), ואפשר לתקן עוד הכל בימים קדושים אלו, ולכן יש להתנהג במדת הכלל ולנבוח אף שאינו משלו כלום דהיינו שלא הכין א"ע כראוי "וכנודע מה שכתבו דחילוק בין הכלל לשאר חיות הוא דארי דורס ואוכל זאב טורף ואוכל וכו' משא"כ הכלב אין כוחו אלא בבנייה שבפיו גרידא, ולזה צריכין ללמוד ממנו דבר זה איך לעבוד את ה' במדת העזות, דכמו שהוא עני גדול לית עניא מכלבא ואעפ"כ יש לו עזות והוא נובח תמיד בפיו, כמו"כ נקח ממנו לעבוד את השם בבחי' עזות דקדושה, דאף אם האדם הוא מלא עונות ופשעים עני ורש במצות ומעש"ט ואיך ירים פניו נגד בוראו לבקש מלפניו על נפשו. ואיך יפתח פיו להתפלל על גאולת ישראל ועל השכינה הק', מ"מ צריך ללבוש עוז בנפשו בחי' עזות דקדושה לנבוח ולפני המלך גם בלבוש שק, וזה נלמד מהכלב שנובח תמיד בפיו אף דלית עניא מני" (דברי יואל), וכן אומרין אנו, "אזה היום תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון, וכמו תחילת בריאת העולם שלא באה ע"י שום התעוררות, שהרי לא הי' מי שיעורר, ולא הי' נמשך בה משבת הקודמת. וזה לימוד לאדם שיתחיל לגמרי מחדש כאילו היום נולד ולא תזכרנה ראשונות ולא תעלינה על לב" (שם משמאל), ובפרט ביום קדוש זה ראש השנה שהוא שנה לגמרי בענין זה משאר המועדים "שקדושת ר"ה חלוק הבל משאר המועדים שהוא בא שלא על ידי הכנה, כי כל המועדים נקבעו בתוך החודש והימים שמראש חודש עד המועד המה הכנה להמועד, כי פסח וסוכות בט"ו לחודש, ושבוועות ב' בו, וזולת ר"ה חגו בן יומו וגם ביומו הוא בכסה, ויש לומר מפני שכן נקבע בר"ה הראשון בשעת הבריאה בענין "ויק'ר כט, א] אדם הראשון שיצא בדימוס ואמר לו הקדוש ברוך הוא אתה סימן לבניך וכו', ואז היה בודאי בלי הכנה כי לא נודע עוד מקודם קביעת היום הזה לצאת בדימוס, רק מזה גופא ממה שנולד אז צעקה גדולה בלב אדם הראשון נקבע היום הזה לדורות גם כן שיוולד ביום זה צעקה בלב נפשות ישראל, כי בוודאי שזה עיקר ר"ה שהזמן גורם להתעוררות דלתתא, כמו שנאמר [במדרש כט, א] יום תרועה יהיה לכם, אולם הוא בלא הכנה מידעת האדם מקודם, רק מה שהשם יתברך שולח בעצם היום הזה צעקה בלב כל פרט נפש ישראל להתעורר להקדושה" (תורת אמת). ובכן אף שאינו מרגיש כלום ואף שידוע בעצמו מן ערכו בעבושה"ת כל ימים זאת אל לבו כי זהו "דרכי של היצה"ר להעציב ולהשפיל את האדם אפי' בימים הנוראים באמרו איך יערב לבך להרים ראש ולמלא מילו קדם מלכא עילאה, הלא אינך מרגיש שום הארה והתעוררות דקדושה, וכוננה כי בנפילה ניחא ליה דליקניה, אין לך לפול מכל אלו, כי נשמתא דישראל נחצבת מתחת כסא כבודו רק שעי' החטאים האהבה נסתרת וצריך כא"י להביאה מההעולם אל

הגילוי, והו' הכוונה וכל מאמנים שהוא עונה לחש היינו להעקידה הפנימיות והמוסרת ומוצנעת, הפותח שער ר"ל השערות הלב לדופק בתשובה להמעוררים בכח החיצון אפי' רק בדפיקא דעלמא (ישמח ישראל), ג"כ פותח שער להם אף שאינו כ"א מחוץ בלי טהרת הלב ואף שאינו כי אם דפיקה בעלמא והוא "שמרוב תוקף הגלות אין מבקשין ואין ממתניין ממני" דברים גדולים ורמים כאשר בדורות הקודמים, ורק את זה המעט שיעשו תשובה ועי"ז יהי להם הישועה, ולכן הוא לובש חרדה ומתערבב וחושב שכבר הגיע זמן הגאולה, והאמנם שגם בשנה העברה לא בקשו מישראל רק את זאת ולא פעלו מאומה ועדיין לא נושענו, מ"מ בכל שנה ושנה מתקטן ומתמעט העבודה הזאת שמבקשין ממני, כי לפי ערך שפלות הדור שאין להם צדיקים אין תובעים מאתנו תשובה גדולה כל כך כמו מדורות הקודמים, וגם שבכל שנה נתקרב יותר זמן הגאולה, על כן הוא מתפחד וסובר שבודאי עכשיו בשנה זו כבר יתעוררו בני" מקול השופר ויעשו את המעט שמבקשים מהם ויתנו לב לשוב לה' וירחם ה' עליהם ויגאלם מני צר (דברי יואל), ועי"כ "עתה שהוא עת רצון הוא, חזק ונתחזק להכניע לבנו ולשוב בתשובה שלמה, כי שערי תשובה היום הם פתוחים, ואתה אנחנו מבקשים כהיום הזה, כי כל עיקר תקון השופר למעלה תלוי בתשובה, והכרח גדול הוא התעוררות הלב בתשובה כהיום הזה. כי אין קול השופר פועל למעלה, אם לא שעולה הקול בהתעוררות הלב בתשובה, ואם לא הוא כנגן המנגן, ואפילו אם יש בידו של אדם חטא מחטאים המעכבים את התשובה, כגון שהיה סבה להחטיא את חבירו, בהתעוררות תשובה ביום הזה גורם לפתח לו שערי תשובה. כי שערי תשובה פתוחים והתעוררות תשובה מעט היום הוא כנגד טרח גדול בזמן אחר. ולכן עת להגנה ושעת רצון להתחרט חרטה גמורה על כל אשר נואלנו ואשר חטאנו בכלל ובפרט, ולקבל כל אחד ממנו לשוב מאיזה עוון שבידו. ואל יפחת כל אחד ממנו לשוב מאיזה חטא קל או חמור. כי בזה זוכה להיות צדיק, בעל תשובה, ומכריע את עצמו ואת כל העולם לכך זכות" (פלא יועץ), "מורי ורבותי הנה עכשיו הוא עת רצון הגדול ביותר, כמ"ש דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב, ואמרו הכז'ל (ר"ה דף יח) אלו עשרה ימים שבין ר"ה ליוה"כ, שבימים אלו שערי הרחמים פתוחים והבורא ית' כביכול קרוב אלינו, והיום הוא יום הראשון מימים האלו והרחמים הם יותר גדולים, וגדול הרעש בכל העולמות שמצפים בשבנה זו כבר נפעול בתקיעותינו ובתפילותינו, נראה שלא להניח לעבוד את זה השעה בלא כלום ולא נצא ריקם ח"ו. והנה עכשיו מצוות היום לפנינו, נפיל נא תחיתינו לפניו ית', ונקבל עלינו עול מלכותו ית' באמת, ונתפלל לפניו בדמעות אמיתיות, כ"י בדמעה אחת אמיתית של יהודי יכולים להביא הגאולה" (דברי יואל)

לשנה טובה תכתבו

מנהג ישראל תורה בליל ר"ה לאחל לחבירו לשנה טובה וכו' והוא דבר נשגב כי על ידי הריעות של ישראל בליל ראש השנה אשר אחד אומר לחבירו גוט יום טוב, ולשנה טובה תכתב, עומד הקב"ה מכסא דין ומעלה מדת הדין (הרה"ק מלובלין), "עס זינען דאך פאראן שני מלאכים המלכים את האדם וואס די מלאכים הערן וואס יעדערער זאגט צום צווייטן ר"ה ביינאכט נאך תפלת ערבית לשנה טובה תכתב ותחתם מיט די ריינקייט פון הארצן, איז נאכדעם זינען די מלאכים עולה למעלה און זינען מליצי יושר אויף אויסצודינגען און אויסצובעטן א שנה טובה ומתוקה" (הרה"ק בעל צמח צדק ד"ק). ובכן כל תמעיט מלבדך שום אחד מישראל ותרבה בברכות עד אין שיעור "כי בכל פעם שישראל אחד אומר לחבירו "כתיבה וחתומה טובה", נברא "מליץ יושר" בשבילי ובשביל חבירו. והוא דבר נורא מאד, הלא כל תקותינו בימים האלו הוא שהקב"ה ישפוט אותנו לטובה ואיך אפשר לזכות לזה, הוא על ידי האהבה

שאחד מראה לחבירו, בזה הוא זוכה למליצי יושר, ולשנה טובה ומבורך" (מגן אברהם טריסק).

המתפלל בעד חבירו

ובכלל זה לברך את ישראל הוא ג"כ להרבות בתפילה על חבירו וכמ"ש המגיד הק' ממעזריטש ז"ע במכתב קדשו להחברא "וזכרו ותעמדו שכם אחד על ידי אחת להתפלל על אחים ורעים לפעול שנה טובה ומבורכת ובזכות זה נזכה כולנו וגם אני" עכ"ל"ק ואשר לכן נקרא ר"ה בשם יום הזיכרון "שצריך כל אחד מבני ישראל לזכור כללות ישראל לעורר רחמים עליהם להשפיע להם כל טוב וחסד. וזה שכתוב (מלאכי ג, טו) אז נדברו יריאי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב בספר זכרון לפניו וכו' [וכו'] ומכל שכן מי שהוא זוכר את חבירו בתפלתו בודאי זה רצונו של הקדוש ברוך הוא, לכן ר"ה נקרא יום הזכרון שמחויב כל אחד ואחד להתפלל על חבירו" (תפארת שלמה). כמ"ש בשו"ע אל יתפלל אדם יחידי בר"ה ויהי"כ "הכוונה שעיקר תפילת ימים נוראים הם בשביל צרכי רבים והיינו דקאמר שלא יתפלל בשביל עצמו ביחיד" (מראה יחזקאל) וכן כדאי להרבות בדברי שבח אחד על חבירו "הונדערטער מלאכים ווארטן ר"ה אז א איד זאל זאגן א שבח אויף דעם צווייטען, ווייל זיי די מלאכים ווייסען אז הקדוש ברוך הוא מתאווה לשבחן של ישראל, גיט לתפלתו של צדיקים נאר לשבחן של ישראל" (הרה"ק מהר"ש מליובאוויטש ז"ע). ובה זוכה כולנו לשנה טובה ומבורכת כמ"ש המגיד ז"ל וכן אמרו ז"ל המתפלל בעד חבירו הוא נענה תחילה וגם "שבמדה שאדם מודד מודדין לו וכמו הטוב עין שיש לבני ישראל בר"ה כך מתרין לפניו לטובה כמ"ש טוב עין הוא יבורך" (שפי"א בשם החי"ר המ"מ).

מאמר וגילו ברעדה

השמחה תהא וגילו ברעדה

בירושלמי (ר"ה פ"א ה"ג) איתא, "אמר רבי סימון כתיב (דברים ד, ז) כי מי גדול וגו' רבי חנינא ורבי יהושע אומרים איזו אומה כאומה זו שיודעת אופי של אלוהים פירוש מנהגיו ודנינו, שמנהגו של עולם אדם שיש לו דין, לובש שחורים ומתעטף שחורים וכו' לפי שאינו יודע איך יצא דינו, אבל ישראל אינם כן לובשים לבנים ומתעטפים לבנים וכו' ואוכלין ושמים בראש השנה לפי שיודעין שהקב"ה יעשה להם נס", (מובא בטור סי' תקפ"א) אבל יש לנו לידע כי "אין הענין הזה שישמח האדם ויגיל וישליך את רוע מעשיו אחרי גיוו ויבטח במקום שיוציא לאור משפטיו, חלילה למאמין כן, אלא ודאי יהי' עצב וסר זעף על חטאתיו ויתענה עליהם מקודם לכן, ויבקש עליהם מלפני אלוהים יתברך ויתעלה שהוא מקבל שבחים ומחול וסולח, (סדר היום) ועל אלה העושים אותו ימי משתה ושמוחה ואומרים שהם בטוחים בהקב"ה עפ"י המדרש שמביא הטור א"ח קורא אני עליהם וכסיל בוטח ומתעבר (משלי יד, טו) דחלילה לעשות כן כמו שאכתוב בסמוך, וגם רוב פעמים שהן מתשכרין בו ואין פחד אלוהים לגד עיניו, ואז מדת הפחד הנוהגות ביום זה פוגעת בהם ח"ו, ודינא דמלכותא דינא, ולפי דעתי שהיו פשוטים של ויש נספה בלא משפט שאינו רוצה להזר שנספה בלא חטא חלילה, אבל נספה הוא על שאינו נותן על הלב כי יום משפט הוא שאלמלא היה נותן זה אל לבו היה חסד אל יסובבנו" (ספר החיים אחי המהר"ל ז"ע) אבל אף גם זאת כי הוא יום קדוש יומא דדינא מ"מ "אי אפשר לנו לומר בתפילתנו שאין אנחנו זכאין לטובה מן הקב"ה רק שאנו מתפללין על צד החסד ומתנת חנם, כי אסור לנו ליתן פתחון פה לשטן, שאין לנו שום זכות אצל הקב"ה ומבקשין און רק מצד החסד, כי אז יקטרע עלינו השטן יותר" (קהלת יעקב מהרש"ק). לכן יקח האדם ב' הענינים ביום קדוש זה "שיהא אדם ממוצע בין השמחה ובין הדאגה, דהיינו שיהא שריו קצת בדאגה וכצער ויהי' ג"כ

בטוח בהקב"ה, וכל מי שעומד בדאגה ובצער בימים אלו הקב"ה עושה לנו נס ומחפכו לטובה ומוחל לו כל עוונותיו (ספר החיים). כי אף "שהיום הנכבד הזה הוא קיומו של עולם, ולכן ראוי לעשות אותו יום טוב ולהיותו במנין מועדי קודש, כי הוא מחסדי האל על בראיו, שלא יחשבו עוונות ויהי מקום לכפרה, ואולם מהיותו יום מועד לדן כל ח, ראוי לעמוד בו ביראה ופחד יותר מכל שאר מועדי השנה" (חידושי מצוה ש"א), ואז "אחר שיעשה מעשה הראוי לו, יעשה מעשה כמו שמובטח לו שיצא משפטו לאור וילבש לבנים ויעשה כל מעשה המראה לבני אדם שמהם וששון, אבל סוף סוף צריך שלבו יהי נכנע ונשבר ונדכה בתשובתו הגדולה מחכה ומקוה רחמים שמים כי רבים הם" (סדר היום) וזה מה שאנחנו אומרים בהסליחות לך ה' הצדקה ולנו בושת הפנים [וכו.], שהגם שהבורא ברוך הוא עושה צדקה וחסד עם בני ישראל וזורק ומשליך מאתם כל הקליפות והחיצוניות עד שנעשו כבירה חדשה עם כל זה צריך להיות להאדם בושת הפנים, כי ידע אינש בנפשו כל מה שחטא ופגם ונתרחק מאור פניו יתברך, על כן צריך ליבוש מלפניו יתברך על כל מה שפגם כל השנה (מגן אברהם).

יתחזק בשמחה ויעשה תשובה

אבל בכל אלה בל יפול רוחו בקרבו כ"א יתחזק בעבודת היום כי זהו דרכו של "היצה"ר בא אל האדם לבטלו מעבודת השלי"ת ואין לו במה לבטלו, אז מזכיר לו מעשיו מעשיהם, באמרו איך אתה באת להתפלל ולעבוד לפני בוראך ואיך לא תבוש מפניו לדבר דבר, זכור נא לימים ראשונים הרבה פעמים עשית כך וכך, והסכלת עשו, ועתה מדמה את עצמך כצדיק ובה מבטלו מעבודתו, ובה רומז לנו התנא שלא תאבה לו ולא תשמע אליו ולא ירך לבבך כלל בזה, ובפרט בימים נוראים, כי כמו שג' ספרים נפתחים למעלה, כמו כן ג' ספרים נפתחים בלב האדם עצמו, כי כמו שהיצה"ר מזכיר מעשיו למעלה מביא מורה בלבבו ומכניע לבבו ומבלבל מחשבתו ואין לו פה להשיב, אך האדם לא ישים זאת אל לבו רק בבוא לו זאת תיכף ירהר בתשובה לפניו יתברך כי הוא בוחן לבות וכליות, ויגביל עליו שלא לעשות עוד כדבר הזה, ויעמוד על מעמדו ויזיז עצמו מאד מאד לבל יפול ממחשבתו, ולא ידאג על הראשונות כלל, כי אם בשובו מדרכו בתשובה שלימה ובבל שלם לפניו יתברך, כי הוא יודע מחשבות אדם וסר וענו וחטאתו יכופר, ולא יהי עוד פתחון פה להיצה"ר להטטין עליו ולבטל מעבודתו "שמאוד יש לזהר במחשבתו בימים אלו שלא יפול ושלא ידאג על הראשונות וכאשר "כבר ידוע דברי אדונינו מו"ר הגאון מהר"ב זצ"ל כי הכתיבה לחיים בספר, פירושו החקוקה במחשבתו של אדם, כי הרשע בזוכרו את עוונותיו ונפחד ונרעד ואין לבו ברשותו לשוב אל ה', הרי זה נכתב לאלתר למיתה, סימן לדבר המחשבות המבלבלות אותו ומפגיגין את לבו באימת מות, משא"כ הצדיקים הגם שהם זוחלים ורועדים מאימת השלי"ת, הם בוטחים בישועתו וחסדו, ומתחזקים לשוב אל ה', והם נכתבים לאלתר לחיים, וחוקק במחשבתם הכתובה לטובה, והגם שבאים לו איזה הרורים המזכירים לו עוונותיו, אשר הם רומזים אל הקטרוג למעלה, מכל מקום הם מסחכים דעתם אל גודל התשובה ועוזבת החטא מהיום והלאה, ובקבלת עומ"ש, ולבטוח בחסדו הגדול ומכוננים שם ע"ב המורה על חסד הבורא ית"ש, עכ"ל" (נבדוק ישראל אבות - נצבים) "בראש השנה צריכים להיות חכם שיחשוב רק מחשבות טובות שיישב השלי"ת עמו, וצריכין להיות שמח בראש השנה" (שיחות הר"ן) "שהגם שר"ה הוא יומא דדינא ומי לא יחרד אז מאימת הדין כי אז נפקד כל אחד ואחד מי לחיים ומי למות, ונופל אימה ורעדה על האדם שלא יפקד חס ושלום הן לבחינות מיתה ברחניות, והן לבחינות מיתה בגשמיות רח"ל ויוכל האדם חלילה וחלילה ליפול למרה שחורה

ועצבות שיהיה היראה שלו בעצבות חס ושלוש ולכן על זה מורה הציוף ובי"ה שבחודש תשרי שהוא לשון שמחה שעם כל זה צריך להיות היראה והחדוה בשמחה בבחינת וגילו ברעדה שיבטח בהשלי"ת שיהיה נפקד לחיים ואך באופן שישבו בתשובה שלימה" (מגן אברהם) "דודאי בעי אינוש לכופ דעתיה ולעמוד בהכנעה כעבד לפני קונו ובלב נשבר ונדכה והיינו תוך פנימיות לבבו אבל מבחוץ לא יהא ניכר שום עצבות, ויהיה בטוח בה' שיצא זכאי ע"י שמקבל עליו מהיום עול מלכות שמים" (ייסב לב נצבים) "כי יום ראש השנה הגם כי הוא יום נורא יום דין ומשפט על כל יצאיו תבל מכל מקום אינו יום עצבון, ואדרבה דווקא בחדות לב של תשובה ואהבה ודביקות ובכיה של שמחה הטיבו נגן בתרועה בשמך יגילון כל היום ר"ת "בכיה" אבל עצבות ושברון לא יזכר ולא יפקד כי הוא מסטירא דקליפה וסטרא דדינא ואין לעורר הדין ביום ההוא" (ח"ת דרשות).

הפחד בר"ה בבחינת מברך ומנוס אליו

זהו ענין פחד ומורא של ראש השנה משולב ומשובץ עם בטחון בבורא יתברך שמו, והוא שמחמת רוב פחד ורעדה אנו בורחים אל הקב"ה וסומכים על רחמיו, וכלשון רבי שלמה אבן גבירול זצ"ל פיוט כתר מלכות, "אלוקי אם עוני מנשוו גדול, וכו', אם לא אוחיל לרחמך מי יחוס עלי חוץ ממך, לכן אם תבקש לעוני אברך ממך אליך, ואתכסה מחמתך בצלך", עכ"ל, וכן הוא פירוש הרמב"ם "לפי שמי יום עבודה והכנעה ופחד ומורא, מ"ה, ויראה ממנו ומברך ומנוס אליו" (פי' המשניות ר"ה פ"ד). "ע"כ ידידי התחזקו והתחזקו. כי חזונו אתער חזונו וחדות ה' היא מעוזם, רבינו הקדוש מלעכווין ז"ע בכל ר"ה היה מרגלא זאת בפיו הקדוש חזונו ה' הוא ר"ל שמחה וגודל נחת רוח לפני השלי"ת הוא, מה שאתם חושבים ומאמינים בחסד השלי"ת אשר הוא מעוזנו וזהו היא מעוזם (יסוד העבודה מכתב ו) ובהו ישים מחשבתו ויעמיק בגודל רחמנות קוב"ה לחתור אחר רחמיו העצומים והנפלאים לאין תכלית, וכפי שמעמיק יותר ימשיך על עצמו רחמים נפלאים עמוקים, ואם יוסיף עוד להעמיק יותר אחרי רחמיו ית' כפי מה שמוסיף להעמיק במחשבתו רחמי הבורא יתברך שמו כן ממשיך ע"ע רחמים עמוקים יותר ויותר, כי עיקר המשכיתו מלמעלה היא ע"י המחשבה כו'. והאיש שחטא ואח"כ מתעורר עצמו לעשות תשובה שלימה ולהתקרב אל הבורא ית"ש, אמנם מחמת שהוא ביישן מופלג הוא בוש לגשת אל הבורא ב"ה לבקש תפלה ותחנונים מהבורא ב"ה, בחשבו איך אשא פנים לבקש תחנונים מאת השלי"ת ואני חטאתי חטאים עצומים כ"כ וכו', יש עצה לזו שיעמיק במחשבתו אחר רחמיו העמוקים לאמר הן אמת שחטאתי נגדך ובוש אני מאוד לגשת אליך, אמנם על מדת טובך נשענתי לבקש מלפניך סליחה, ואי משום שחטאתי נגדך הלא אתה טוב מאוד (ורב חסד ונאה לרס לסלוח ע"י רש"י תהלים כה). ולטובך אין קץ ותכלית, ואפילו אם הייתי חוטא אלף פעמים יותר ממה שחטאתי נגדך ג"כ מדת טובך, הבב"ת מספיק שתקבלני בתשובה וכו', כי בלתי זה אין שום עצה אחרת נגדו מחמת בושה העצומה שלו, ונמצא כפי גודל חתירתו במחשבתו אחר רחמיו ית' העמוקים כן ימשיך על עצמו רחמים עמוקים" (עמוד העבודה). ואדרבה ע"י תשובה ובטחון בה' עוד יותר מקובלת ומרועה "כי הנה בימים הקדושים ישלח מקדש עזרו לעורר לב כל ישראל לתשובה, וא"כ בתשובה כזה יש לבעל דין לחלוק ולומר כי לא עשו תשובה רק ע"י התעוררות שלך ולא עינה מלבם, אמנם משום כן מצוה לשמוח בבוא ימים אלו במצות עשה של תשובה, ומשמחת לבנו ניכר כי שמחים אנחנו לקראת בואו, ורוצים אנחנו לשוב ולחדול מעושי דיינו. וזהו מי יתן מציון ישועת ישראל, פי' איך אפשר שיותן ישועת ישראל, בשבו: ה' שבות עמו, והם אינם שבים מעצמם,

וע"ז בא כמתוך יגל יעקב ישמח ישראל, וע"ז זה השמחה יותן ישועת ישראל" (ח"ת).

מלכיות כדי שתמליכונו עליכם

והמברך ומנוס אליו תהא באופן קבלת עול מלכות שמים "דהנה בר"ה העיקר להמליך הבוית"ש דאז אין לחשוב בחטאים רק דצריכים להיעשות עצמו כקטן שנולד ולהמליך הבוית"ש (דברי יחזקאל) וגם באופן זה תהא נשמעת גם הוידי שע"כ אמר הקב"ה המליכוני עליכם ובאמת הוא דבר תימה מה ענין להמליכו היום מיומים והקב"ה מלך עולם ועד, אלא דמורה כאלו עד עתה מרדנו במלכותו ית"ש היינו המליכוני עדי שעי"ז יעלה זכרונם לפני לטובה זכרונם דייקא בזכרון ולא בדבור ווידי פה" (ח"ת דרשות), וזהו עיקר העבודה ביום ראש השנה להמליך עלינו ועל כל העולם כולו קוב"ה ושכינתה שבר"ה "מתאספין כל העולמות וכל הברואים להמליך את השלי"ת וממתנים על ישראל שיסכימו עמהם בדבר" (מנחם צ"ח) ומה גם שהקבלת עומ"ש בימי ר"ה תהי לנו לעזר לקבל עול מלכותו יתברך בכל ימות השנה כי "לא רבים יחמנו לקבל עומ"ש שלימה, וליחד כל מחשבותם לאמיתות מציאות ומלכותו כי שאור שבטיה מעבך ועוונותינו מבדילין בינינו לבין אלוקינו, והעצה לבוא לידי מדה זו הוא להכין עצמינו להמליך אלוקינו באהבה עזה ובכל לב ונפש בשני ימי ר"ה, ועל ידי זה יוסיף ואומץ ליחד אלוקינו בעת אמרו שמע ישראל כל השנה שיוכל לקבל עליו עול מלכות שמים בקדושה על ידי המשכת הקדושה שהוא מושך עליו בר"ה (מאור ושמש), ובאופן זה שנמליך עלינו קוב"ה ע"ז יש לנו הבטחה מהקב"ה שיצא דינו לטובה וכמ"ש בגמרא (ר"ה טו) אמר הקב"ה המליכוני עליכם כדי שיעלה זכרונכם לפנינו לטובה כי יום הקדוש הזה ר"ה הוא יום גיוסין דמלכא קוב"ה וכן "הוא יום גיוסין לכל עולם כולו. אך זה לעומת זה הוא יום חרדת הדין ותחלה לימי התשובה, ואם לא עכשיו אימתי, וראוי לבכות ולהתפלל ולבקש רחמים ותחנונים. אך אמור אומרים עם ה' אלו, אנחנו נשליך נפשינו מנגד שלא להתעצב ביום חדות ה' אלקי ישראל ויום גיוסין שלו ונשמח עמו ויעבור עלינו מה. ואמנם זה הוא גופיה גורם רחמים יותר מכמה תעניות, בראות הקב"ה שהם אינם חסים על בקשת חייהם מפני כבודו ית"ש. והיינו המליכוני עליכם ביום תחלת מלכות כדי שיעלה זכרונכם ע"י זה לפני לטובה. והיינו אל תעצבו כי חדות ה' היא גורם מעוזכם (ח"ת), כי כן נוהג הקב"ה "כשבא לשפוט בר"ה את עמו ישראל ואנו מקבלים עליו עול מלכותו יתברך שמו ואנו רוצים להיות לו לעבדים אין שום קטרוג עלינו" (דברי קודש), ואף שצריכין להרבות בתפילה ובתשובה כי אם לבו רחוף ושביר בקרבו, בכ"ז צהלנו בפניו משמחת מה טוב חלקנו. חלקי ה' אמרה נפש. ואשר בחר בנו, ומורי זצ"ל מקאברין אמר עם שמחת עלינו לשבח לאדון הכל שלא עשנו כגוי הארצות, עם זה הפיל יהושע כל השבע חומות המבדילים את יריחו ביראת ה' (יסוד העבודה שם). "ועלינו לשבח לאדון הכל ולהמליך אותו עלינו ועל העולם כולו, ולחון מלפניו שילגה מלכותו על העולם כולו, ועל ידי התפלות והרוממות שאנו מתפללין ומרוממים וממליכים אותו אנו מוסיפים יתר שאת ויתר עז בתענוג ושעשועו ית'. ולאשר שהמלך פניו צהובות ביום הגלות מלכותו הוא יום גיוסין לאדון הכל מלכים ומחלק אפסני לכל עבדיו כנאה למלך ביום רוממות. וכאשר אנו עושים את עצמינו כלי מוכן לקבל שפעו הק' בהתעוררותנו ע"י שאנו ממליכים אותו, ואז כאשר הוא יתברך יצא אותנו כלי מוכן לקבל שפעו הקדוש אז הוא משפיע לנו ולכל העולם שפע חיים טובה ברכה חכמה וכל הטובות, וזהו שעשועו ותענוגו האמיתי, וכאשר אנו מקבלים אז השפע מתחדש תמיד להשפיע עוד יותר ויותר בריחו בתמידות" (קדושת לוי).

ראל פאלק פאלק

דקרית יואל

דקהל יטב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א

מבצר הבולרים

תורה ויראה דרבינו יואל

נתיסדה ע"י כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקלה"ה

שמה זבולון בצאתיך וישכר באהליך

אין די יעצטיגע
עקאנאמישע
מצב, איז די
בעסטע צייט
אונטערצושרייבן
א שטר
הסכם

דאס איז
די בעסטע סגולה
צו הצלחה אין די געשעפטן

ווי דער הייליגער אהבה"ק שרייבט:

... לפי שאין אדם יודע ביציאתו לסחורה אם יצליח ו'
לזה אמר לזבולון, שמח בעת יציאתך
כי בודאי שתצליח...

בכבוד רב
הנהלת הכוללים

באפטרות דיומא, כי כארץ תוציא צמחה וכנגה זרועיה תצמיח כן אדני אלקים יצמיח צדקה ותהלה נגד כל הגוים.

ויבאר בהקדם דברי הגמרא (חולין ס:) רב אסי רמי, כתיב (בראשית א יב) ותוצא הארץ דשא, בתלת בשבתא, וכתוב (שם ב ה) וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ, במעלי שבתא, מלמד שיצאו דשאם ועמדו על פתח קרקע, עד שבא אדם הראשון ובקש עליהם רחמים וירדו גשמים וצמחו, ללמדך שהקב"ה מתאווה לתפלתן של צדיקים, רב נחמן בר פפא הוי ליה ההיא גינתא זרע ביה ולא צמח, בעא רחמי אתא מיטרא וצמח, אמר היינו דרב אסי שהקב"ה מתאווה לתפלתן של צדיקים. ותמוה שרב נחמן יאמר על עצמו שהוא צדיק.

וביאר א"ז זללה"ה בייט לב (פ' בשלה) על פי דברי הוזה"ק (תולדות דף קלו). עשרים שנים אישתתה יצחק עם אתתיה, ולא אולידת עד דצלי צלותא, בגין דקוב"ה איתרעי בצלותהון דצדיקא, מאי טעמא בגין דיתרבי ויתוסף רבות קודשא לכל מאן דאיצטריך בצלותהון דצדיקא. ופירש במקדש מלך שמרויחים בזה שמתרבה השפע גם לזולתם למי שצריך לאותו ענין שהם מתפללים, למה זה דומה לצינור שנחסם, ואם יבוא אחד ויפתחנו וינגנו, שוב הוא פתוח לכל, ומי שצריך לישועה ישאב מאותו הצינור. וכעין זה כתיב (ישעיה יב יג) ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה, ופירשו המפרשים (אהל יעקב פ' לך) כי ישועת צדיקים הוא מעין הנובע ישועה לכל מיד ולדורות, ולכן הקב"ה מתאווה לתפלתן כדי שעל ידי תפלתן של צדיקים יפתח הצינור והמעין לכל מי שצריך לאותו דבר. וזה שאמר רב נחמן מכח ענוה, שלא נושע בזכותו ובתפלתו, כי אם על ידי תפלתו של אדם הראשון שכבר התפלל על הגשמים, והיינו דרב אסי שהקב"ה מתאווה לתפלתם של צדיקים, כדי שבתפלתם יוושעו דורות הבאים, עכ"ד.

והוסף על זה כ"ק אבא מארי זללה"ה בברך משה (פ' תולדות עמוד קל) כי גם כל תפלותיו של יעקב אבינו שהתפלל בשעתו להנצל מידי עשו, ניתוסף בהם רבות קודשא לכל מאן דאיצטריך בצלותהון דצדיקא, ובכח תפלות אלו יכולים בני ישראל בכל הדורות להנצל מידי מבקשי רעתם, ולהחזיק מעמד בגלותם בין האומות, עכ"ד.

ובזה יש לפרש הפייט (בתפלת מוסף לראש השנה) באין מליץ יושר מול מגיד פשע תגיד ליעקב דבר חק ומשפט וצדיקנו במשפט, הרמז בזה כי בימים נוראים עלינו להרבות באלו הימים בתפלה ותחנונים, כי עיני ישראל נשואות למרום להוושע בדבר ישועה ורחמים, ובהביטנו על מצבינו נפל לבינו בקרבינו, מי יתפלל בעדינו ויפתח צינור ההשפעה, באין מליץ יושר מול מגיד פשע, שור כי אבדו חסדינו ומפגיע אין בידינו, ולזה תגיד ליעקב"ב דבר חוק ומשפט, היינו להזכיר זכות יעקב אבינו שהתפלל בשעתו להנצל מידי עשו, ובכח תפלותיו פתח צינור לדורות הבאים, ועל זה אנו בטוחים שזכותו יעמוד לנו גם בדורינו אלה.

ועל פי זה אמרתי לבאר מה דאיתא במס' ראש השנה (דף כט:) יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה, ובגמרא מנא הני מילי אמר רבי לוי בר לחמא אמר רבי חמא בר חנינא, כתוב אחד אומר (ויקרא כג כד) שבתון זכרון תרועה, וכתוב אחד אומר (במדבר כט א) יום תרועה יהיה לכם, לא קשיא

דברות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ס"ג פרשת נצוי שנת תש"ע לפ"ק

נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

כאן ביום טוב שחל להיות בשבת, כאן ביום טוב שחל להיות בחול, אמר רבא אי מדאורייתא היא, במקדש היכי תקעינן וכו' ומסיק שם הכל חייבין בתקיעת שופר ואין הכל בקיאין בתקיעת שופר גזירה שמה יטלנו בידו וילך אצל הבקי ללמוד ויעבידנו ארבע אמות ברשות הרבים. והקשה הכתב סופר בתשובותיו (אורח סי' ק"ד) דלרבה עדיין קשה סתירת המקראות יום תרועה ושבתון זכרון תרועה. והנה בטורי אבן במס' מגילה ובכתב סופר הקשו עוד על לשון הגמרא דבמס' ראש השנה הקדים רבה הכל חייבין בתקיעת שופר ואין הכל בקיאין בתקיעת שופר גזירה שמה יעבידנו, ובמס' סוכה (דף מב:) מקצר ואומר גזירה שמה יעבידנו בלי שום הקדמה הכל חייבין.

אמנם יש לומר, כי הנה בימי קדם היה לנו צדיקים וקדושים אשר בכח קדושתם זכו על ידי תפלתם ותקיעת שופר לפעול פעולות נשגבות, ולהשפיע רב טוב לבית ישראל, וכמו שפירש א"ז זללה"ה בישמח משה (פ' אמור) יום תרועה יהיה לכם (במדבר כט א), על דרך דדרשנין (ביצה כה:) גבי יום טוב לכם (שמות יב טז), לכל צרכיכם, והיינו לתועלתכם, עכ"ד. אבות אבותינו עבדו עבודתם בקודש בתפלות ותקיעות שופר, ובדרשותיהם הנלהבות היו מעוררים לבבות ישראל לתשובה, אמנם בימינו אלה דור שפל וחלש, אבדו חסדינו ומפגיע אין בעדינו, בזאת ימצא לנו נוחם שהצדיקים הקדושים כבר פתחו צינור למעלה, וגדולים מעשה צדיקים שפעולתם עומדת לעד.

ומעתה לא קשה סתירת המקראות, כי גם ביום תרועה צריך שיהיה זכרון תרועה, כי בכדי שנזכה ליום תרועה יהיה לכם, לכל צרכיכם, שיושפע השפעות טובות בפרטיות ובכלליות בני חיי ומוזני רוויחי, צריך שיהיה זכרון תרועה, להעלות על זכרוננו עבודתם בקודש של הצדיקים הקדושים, אשר המה בכח קדושתם עוררו לבבות ישראל לתשובה והיו מכבסים לבבות ישראל, ועל ידי זה נגשו לתקיעת שופר בהרחורי תשובה אמיתיים ונשפע לבני ישראל שפע רב, ובכח קדושתם פתחו צינור שפע גם לדורות הבאים, ועליהם אנו סמוכים. וזה שאמר רבה הכל חייבין בתקיעת שופר, היינו שהכל חייבים לפעול דבר ישועה ורחמים בעת תקיעת שופר, אבל אין הכל בקיאין בתקיעת שופר, כי אינם יודעים לכוון ולפעול פעולות הראויות על ידי תקיעת שופר, אמנם על ידי זכרון תרועה יעלה זכרוננו לטובה לפני אדון כל.

ובדרך זה יש לפרש מקראי קודש בפ' תולדות, בעת אשר נכנס יעקב להתברך על ידי יצחק אביו, וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', ויש להבין אמרת יצחק ליעקב טרם שברכו ריח בני כריח שדה. אמנם לפי האמור יש לומר דהנה מבואר בזוה"ק (אמור דף צט:) ביזמא דראש השנה קרי יצחק לעשו ואמר ליה וצודה לי ציד ועשה לי מטעמים, ואז נכנס יעקב ונטל הברכות, עי"ש ברבקה"ק. ובכן יש לומר כי יצחק

אבינו ראה ברוח קדשו את בני ישראל בדרא בתראה עד ימינו אלה באיזה מצב שיהיו, איך שיהיו נראים ביום ראש השנה שלא יהיה מי שישפיע להם דבר ישועה ורחמים, ולכן פתח אז יצחק אבינו מעיין ההשפעות לדורות הבאים. ובוזה יתבאר הכתוב וירח את ריח בגדיו, ודרשו חז"ל (סנהדרין לו.) אל תקרי בגדיו אלא בגדינו, היינו אלו שנכשלו בחטא ואינם ראויים להוושע בישועה, ועל כן המליץ עליהם יצחק וברכם ריח בני כריח שדה"ה אשר ברכו ה', רומז לתפלת אדם הראשון על כל שיח השדה טרם יצמח, מפני שהקב"ה מתאווה לתפלתן של צדיקים, ובוזה נפתח צינור לדורות הבאים, ועל כן בכח זה יוושעו בני ישראל בדרא בתראה, בזכות התפלות והתקיעות של הצדיקים הקדושים שהחזירו את בני ישראל בתשובה שלימה לאבינו שבשמים, כי כח תפלתם של הצדיקים הקדושים קאי וקיים לעד ולנצח נצחים.

ועל דרך זה יתבאר באופן אחר אומרו תגיד ליעקב"ב דבר חק ומשפט, היינו לעורר המליצה שאמר יצחק אבינו ליעקב ראה ריח בני כריח שדה"ה אשר ברכו ה', רומז בזה שבכח התפלות של הצדיקים הקדושים שפתחו צינור לדורות הבאים יזכו לישועה.

ובזה יתבאר דברי הנביא שאנו קורין בהפטרה שבת לפני ראש השנה, אשר בא לחזק לבבות ישראל איך אנו נגשים בתפלה באלו הימים, ולזה אמר כי כארץ תוציא צמחה וכנגה זרועיה תצמיח, היינו כמו שהוציא הארץ דשא וצמח מכח תפלתו של אדם הראשון, כן אדני אלקים יצמיח צדקה ותהלה, להצמיח ישועה לבני ישראל בכל מקומות מושבותיהם, ויוכלו לפעול השפעות טובות וכל משאלות לבינו לטובה, כי כבר נפתח צינור לדורות הבאים.

עם קומען די הייליגע טעג, יעדער איד קען שעפן חיזוק, אז קיין שום תקיעה קיין שום תפלה קיין שום קרעכץ גייט נישט לאיבוך, יעדע תפלה פון יעדע איינציגע איד וואס איז מתפלל אין די טעג צום הייליגן באשעפער, יעדער קען אויספועלן די מחסורו אשר יחסר לו, וואס אים פעלט, וואס ער דארף צו האבן, ווערט נשפע אין די הייליגע טעג, ובזכות פון די תפלות אין תקיעות פון די פריערדיגע צדיקים וואס האבן געעפנט א צינור פאר די השפעה.

מען געזעגנט זיך פון יאר תש"ע מיט א צובראכנקייט, אידן זענען מתפלל און בעטן דעם הייליגן באשעפער, אוי תכלה שנה וקללותיה, תחל שנה וברכותיה, ס'זאל נעמען א עק די קללות פון אידישע קינדער, מען האט אזויפיל מיטגעמאכט, ס'איז געווען אזא שווער יאר, אזויפיל צרות ישראל, אזויפיל צובראכענע אידישע הערצער, אז מען קען זיך נישט פארשטעלן, ס'איז ממש נישטא א שטוב וואס זאל נישט זיין צובראכן אויף שברי שברים, מען קוקט ארויס אויף א ישועה, אידן זאלן געהאלפן ווערן, תחל שנה וברכותיה, ס'זאל זיך שוין אנהייבן א יאר מיט ברכות פאר אידישע קינדער, כריח שדה אשר ברכו ה', די ברכות וואס יצחק אבינו האט געבענטשט יעקב אבינו, השי"ת יאמר לצרותינו די, ס'זאל זיין א סוף וקץ לכל צרותינו, דער אייבערשטער זאל העלפן, אז השנה הבאה לקראתינו לשלום זאל זיין א שנה טובה ומבורכת, ס'זאל קומען א שנת אורה, א לעכטיג יאר, א געבענטשט יאר בכלליות ובפרטיות פאר יעדן איינציגן איד וואס ער דארף צו האבן, מען זאל זוכה זיין צו א שנת גאולה וישועה, בהתרוממות קרן התורה וישראל ובהתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

על חומות ירושלים

בס"ד

בעיר קרית יואל התקיים השבוע מסיבה מיוחדת לטובת הבית חינוך "בית יעקב הישן" בעירי"ק ירושלים, בבית הרבני הנגיד ר' חיים בנציון ליבערמאן הי"ו חתן הרה"ח רבי אברהם וידער שליט"א ראש העיר ורה"ק ד'קרית יואל, (המסיבה אמור להתקיים בבית הרה"ח ר' אברהם הי"ו על פי בקשת מיוחדת של כ"ק מרן הגאב"ד ירושלים שליט"א, והיות שלא נמצא בעיר בימים האלו, התקיים בבית חתנו הי"ו), הבית חינוך "בית יעקב הישן" נוסד בירושלים עיר"ק קרוב למאה שנה בשנת תרפ"א, כהיום עומד לשם ולתפארת כשתחת צלה מתחנכים יותר מאלף בנות ירושלים, על דרך ישראל סבא, ושמה הטוב הולך לפניו בכל פינות עיר"ק. המסיבה נערכו בהצלחה יתירה בהשתתפות ציבור גדול תושבי קרית יואל, העסקנים הצלחו לקבץ סכומים נכבדים שה' לחיוך גדול למנהלי המוסד, המנהל המוסד הרה"ג רבי שמעון שפירא שליט"א נשא אמרתיו לפני תלמידי הישיבה גדולה פה קר"י שיעור א' בגדול האחריות המוטלת על תלמידי רביה"ק זי"ע לבוא לעזרת המוסדות ה'ק' על טהרת הקודש, ודיבר מהנחיצות של החבורה "זכרון משה" ובגדול עזרתם להצלת המוסדות בארה"ק.

ביום ג' העבר התקיים בעיר וויליאמסבורג יצ"ו מסיבה לטובת מוסדות "קרן אור" בעיר"ק ירושלים תנ"א, בבית הרבני הנגיד ר' עוזיאל לאטשעק הי"ו, המוסד עומד למעלה מיובל שנים תחת נשיאות כבוד הגה"צ המקובל רבי יעקב מאיר שטר שליט"א שנושא ונותן בעול הגשמי והרוחני של המוסד, ותל"ת שנתושבו וויליאמסבורג נהנו מהמסיבה והשתתפו בסכומים נכבדים בעין יפה ורוח נדיבה לגדול המצוה החשובה הלזה, ולהקל החובות האדירים הרובצים על כתפי של האי גאון וצדיק שליט"א.

כבר נודע בשערים פעולות המפעל המפורסמת "צדקת ארי לייבוש" שנתייסד לזכר נשמת הקדוש הרה"ג רבי ארי לייבוש טייטלבוים ז"ל הי"ד שעומד בהנהלת העסקן הנמרץ הרה"ח רבי יעקב אטיק שליט"א בעיר בית שמש יצ"ו שמטרתו לבוא לסיוע למנהלי ומלמדי המוסדות הקדושים על טהרת הקודש בעיר בית שמש יצ"ו

העסקן הג"ל כבר הספיק בשבועות האחרונים, לחלק קיפאנס בלע"ז לכל מנהלי ומלמדי המוסדות לצורך קניית יין ובשר להימים טובים הבעל"ט כמו שדרכם קודם כל חג. ובשבוע הבעל"ט יבקר הגבאים הי"ו בבתי מדרשינו לקבץ סכומים הגונים לטובת המפעל ובהו הגנו פונים בבקשה לכל אחד ואחד מאנ"ש לבוא לעזרתם במנה יפה להביא שמחת החג בבתי העוסקים במלאכת הקודש בבית שמש יצ"ו.

בברכת ברכים הבאים הגנו מקבלים פני הני שלוחי דרחמנה של המוסדות הקדושים "תולדות אברהם יצחק" בעיר בית שמש העומדים תחת נשיאות כ"ק מרן אדמו"ר מתוא"י שליט"א שבאו לשערי עירינו לטובת המוסדות הקדושים,

ולצערינו את אשר יגורנו בא וממחמת החובות האדירים הכריחו לסגור שערי המוסד בבריו ומחמת ולעת עתה לאחר שנטלו כמה עסקנים חשובים ובראשם העסקן הנמרץ ר' יעקב אטיק הי"ו על עצמם המשא הכבדה במסירות נפש ממש, שוב נפתח שערי הת"ת להללמלמדי היקרים באופן ארעי.

לכן בקשתנו שטוחה לפני כאו"א לחזק ידים רפות שלא יפלו ברך תחת משא כבדה הלזה, ולקבל פני העסקנים החשובים הי"ו בסבר פנים יפות ולתרום סכומים הגונים לטובת המוסד.

בברכת ברוך הבא מקבלים תושבי וויליאמסבורג הני שלוחי דרחמנה ה"ה הנהלת המוסדות "בית יוסף צבי דושינסקא" בבית שמש יצ"ו, העומדת תחת נשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, ובהזדרכת הגה"ר רבי מרדכי יהודה דושינסקא שליט"א רב הקהילה ומחנך צילה מתחנכים מאות, תשב"ר שהגיעו לעירינו לטובת המוסדות הקדושים, ויה"ר שיצליח השם דרכיהם להרמת קרן התורה.

צפצפולו בלכר

בירור הלכות, נערך ונסדר ע"י מערכת "בית וועד לחכמים" שע"י מבצר הכוללים קרית יואל והיו למראה עיניו של הגה"צ דומ"ץ קרית יואל שליט"א
להערות והארות: 845 662 4936 או ע"י הפקס: 845 781 7213

קצת דינים לראש השנה

- (א) מי ששכח ואמר האל הקדוש תחת המלך הקדוש אם נזכר תוך כדי דיבור, ואמר תיכף המלך הקדוש וממשיך תפלתו, אבל אם נזכר אחר כדי דיבור חוזר מתחלת שמונה עשרה (ה' שפתי תפתח)¹ ואין צריך לעשות ג' פסיעות וגם אין צריך להמתין ד' אמות בין תפלה לתפלה.²
- (ב) אבל אם התחיל תיבה מברכה שלאחריה (כגון שהתחיל תיבת "אתה" מברכת אתה חונן) חוזר לראש, אפילו תוך כדי דיבור, ומכיון שיש חולקים ע"ז³, נכון להמתין עד שיהי' יותר מכדי דיבור שאו לכו"ע חוזר.⁴
- (ג) כשנסתפק אם אמר המלך הקדוש או לא, צריך מ"כ לחזור לראש, אבל ב"ה ויה"כ גופי' אין צריך לחזור לראש דמסתמא אמר המלך הקדוש כיון שאומר ובכן תפחד וכו'.⁵
- (ד) יזהר מאוד לומר המלך המשפט, שאם אמר מלך אוהב צדקה ומשפט לדעת הרבה פוסקים לא יצא ידי חובתו, אבל למעשה אם שבה ואמר מלך אוהב צדקה ומשפט נקטין כהפוסקים שאין צריך לחזור ולהתפלל, ואם רוצה להתפלל שנית דרך נדבה אין מוחין בידו.⁶
- (ה) שכח לומר זכרנו, כל שלא אמר תיבת ה' חוזר ואומר זכרנו וכו' מלך עוזר וכו'.⁷ וכן הדין במי כמון, וכתוב (ואפילו אם אמר הא-ל-ישועתנו ועזרתנו וכו' כל שלא הזכיר ה', חוזר לומר וכתוב וכו' ואומר פעם שנית הא-ל-ישועתנו)⁸ ובספר.
- (ו) הרבה נוהגין שאומרים עושה השלום עם ה', שני התיבות בגימטריא שפ"א, והוא רמז להמלאך הנקרא ספריא-ל-שעולה ג"כ כמספר הג"ל, והוא הממונה על הכתיבה, ומזכירין אותו עתה שיכתוב אותנו לחיים טובים ולשלום⁹, ואומרים כן בהפסיעות שלאחר שמונה עשרה ולאחר קדיש.¹⁰

דין ברכת שהחיינו בליל ב' דראש השנה

- (א) בליל ב' דר"ה מניחים פרי חדש בשעת קידוש, כדי שברכת שהחיינו שאומרים בקידוש יחול גם על הפרי¹ וכיון בשעת הברכה על שמחת היום טוב וגם על שמחת הפרי.²
- (ב) גם בשעת הדלקת הנרות מניחים פרי חדש שיהיה ע"ז ברכת שהחיינו שהאשה מברכת בשעת הדלקה³ ותדליק סמוך לקידוש ממש כדי שלא יהי' הפסק בין ברכת שהחיינו ואכילת הפרי [והקידוש גופי' לא הוי הפסק לענין זה].⁴
- (ג) אחר קידוש קודם נטילת ידים אוכלים הפרי⁵ ואין צריך לאכול מהפרי אלא מי שבירך ברכת שהחיינו - דחינו האיש שעשה קידוש והאשה שהדליקה נרות - אבל שאר המסובים שלא זכרו שהחיינו אין צריכים לאכול הפרי.⁶
- (ד) כשאוכל כית מהפרי צריך לברך ע"ז ברכה אחרונה קודם נטילת ידים (כגון אם אוכל כית מרמון מברך על העץ [ושאר הפירות נפטר מהפרי וזו] ואם אוכל שאר פירות מברך ברא נפשות)⁷ שאינו דומה לין קידוש שנפטר בברכת המזון, מכיון שיש לו שייכות עם הסעודה, שאין קידוש אלא במקום סעודה, משא"כ אכילת פרי זה אין לו שייכות עם הסעודה אלא עם ברכת שהחיינו⁸ (ואם שכח מלברך ברכה אחרונה קודם הסעודה מברכו אפילו תוך הסעודה, ואפילו אחר ברכת המזון שבכה"ז אינו פוטר ברכה אחרונה על פירות [חזון תמרים שנפטרם בדיעבד בברכת המזון]).⁹
- (יא) ואם רוצה לאכול "קאמפאט" בתוך הסעודה, בכה"ג אינו מברך ברכה אחרונה על הפרי שאוכל קודם הסעודה, שעל ידי הבורא פרי העץ שבירך על פיו, פוטר א"ע מלברך על ה"קאמפאט" שייאלל בתוך הסעודה, ובכה"ג נחשב כחלק מהסעודה ונפטר בברכת המזון.¹⁰

=====

- א' שו"ע (סי' תקפ"ב סעיף ב')
ב' שו"ע (סעיף א')
ג' ע' מ"ב (סי' ק"ח סעיף ב') בשם השלחן שלמה, ומבואר מדבריו דכל שלא סיים תפלתו אי"צ לא עקירת רגליו ולא המתנה ד' אמות עיי"ש
ד' שערי תשובה (סעיף ב') בשם המטה יהודה, מט"א (סעיף ט') משני"ב (סעיף ו') ונ"ח מה"ל סוסי' תנין] ומסמרת השלחן (סי' קפ"ח סעיף ב') (בסדר ראש השנה)
ה' פמ"ג (ס' תפי' סעיף א') הובא בפתיחת תשובה כן ובאלף המגן (סעיף ו') וע' מ"ש בלבושי מרדכי (מהוראא ליתא אר"י סי' ג') שמבאר דברי הפמ"ג
ו' עפ"י ההבואות שור (סי' י"ד סעיף ב') שבמקום ספק ברכה, מותר לעשות פעולה שיתחייב לברך לכו"ע ולא הוי כגורם ברכה שאנה צריכה ע"ש והו"ד בשו"ת סוסי' תול"ט ועוד אחרונים וכ"ש בגדול דידן דלרוב הפוסקים צריך לחזור לראש
ז' שו"ע (סעיף א')
ח' ח"י אדם (כלל כ"ח פ"ד ח) ומשנ"ב (סעיף ב') בשם תשובת מים חיים, וכף החיים (סעיף ב')
ט' וכמ"ש מהמחבר (סי' תקפ"ב סעיף א') ומה"ל (סעיף ב') כתב שחוזר ויתפלל תפלת נדבה, וכ"פ התניא (סי' תקפ"ב סעיף ב')
י' משנ"ב (סי' תקפ"ב סעיף א') ובס' ק"ח סעיף ב') בשם הדרן החיים ושאר אחרונים וכן סתם בליקוטי מהרי"ח (בריו עיי"ה)
יא' לשון המטה אפרים (סי' תקפ"ב סעיף א')
יב' מטה אפרים (סי' תקפ"ב סעיף א') ומשנ"ב (סעיף ב') בשם הפמ"ג ושאר אחרונים, וזהו שלא כדברי התניא (סעיף ד') שכתב שאם שכח אומרם במקום שזוכר (ומשמע שאינו חוזר ואומר מלך עוזר וכו')
יג' פמ"ג (ס' תפי' סעיף א') ומשנ"ב (סעיף ב') ואף שהמטה אפרים (סעיף ד') כתב שלא יחזור ויאמר הא-ל וכו', מ"מ כתב האלף המגן (סעיף ב') שסתימת האחרונים משמע כהפמ"ג, וליכא איסור להזכיר השם הלא דרך ברכה אם אומר דרך שבת והודי' עיי"ש, וכן בקצה המטה (סעיף ב') כתב שהשדי חמד העלה שהעיקר לדינא כהפמ"ג, ושכ"כ המט"א עצמו (בסי' תרי"ב סעיף ח) לענין ענינו ע"ש
יד' ע' בלבוש (סעיף ב') שבעש"ה חותמין ברוך אתה ה' עושה השלום תחת המברך את עמי ישראל בשלום ע"ש, וכ"כ המטה אפרים (סי' תקפ"ב סעיף א') אלא שכתב שם שהורה נוהגין שלא לשנות תחיתם הברכה, וכ"כ עוד (בסעיף כ"ב) שאל ישנה החתימה אלא שבסוף אלקי נצור כשפוסע ג' פסיעות וכן בקדיש, ואומרים עושה השלום ע"ש (ועיי"ש באלף המגן סעיף ו') וכן בליקוטי מהרי"ח (סדר ראש השנה) כתב שבסידור שלי"ה קורא תגר על המשנים נוסח הברכה, והורמן של הגימטריא הוא אחר התפלה כשפוסע ואומר עושה שלום, ועיי"ש עוד והובא דבריו בקצה המטה (סעיף ב')
טו' לשון הא"ר (סעיף ב') בשם מהרז"ל
טז' ונזכור לעיל מהמטה אפרים ועוד
טז' שו"ע (סי' תרי"ב סעיף ב')
יז' מטה אפרים (שם סעיף ה') וסעיף י"ג)
יח' משנה ברורה (סי' תרי"ב סעיף ד')
יט' מטה אפרים (בסי' תקפ"ב סעיף ט') ועיי"ש באלף המטה (סעיף ב') ובסעיף א' באלף המטה (סעיף ב')
כ' מט"א (סעיף י') ומחצית השקל (סי' תרי"ב סעיף א')
כא' מט"א (סעיף ו') ומסיים שאפשר שמה שנוהגין כל המסובין לאוכלו הוא שיהי' לסימן טוב לחידוש השנה ע"ש
כב' מט"א (סעיף ו')
כג' אחרונה אפילו על פחות מכזית, וע"כ בכה"ג יקדיש לאכול כית ולברך ברכה אחרונה (כן מבואר בדברי המטה אפרים שם עיי"ש המבואר בסי' ר"י ס"א ועיי"ש במט"א שיש אונסים שיכול לבטל מהפרי דין ברי עיי"ש)
כד' משנ"ב (סי' קפ"ח סעיף ב')
כה' וכמבואר בשו"ע (סי' ר"ח סעיף י"ז) ועיי"ש בט"ו (סעיף ב') ובסעיף א' (סעיף ב')
כו' מ"מ (ב"ח סי' קפ"ח סעיף א') ובמבואר בשו"ע (סי' ר"ח סעיף ח') ובאחרונים (שם) ובתניא (סי' קפ"ח סעיף ו')